

שירת הסביבה

כמה מילים על הנייר / אבנר טריינין

עורכת המדור: ד"ר עדנה גורני
ednagorney@yahoo.com

כְּמָה מְלִים עַל הַנִּייר, בְּעֵצִים עַל הָעֵצִים
וּמָה שֶׁנַּעֲשֶׂה בָּם, כְּלוּמֵר עַל הַכְּרִיתָה,
עַל הַגְּרִיסָה, עַל הָעֵסָה, כְּמָה מְלִים עַל הַתְּאִית,
כִּיצֵד הִיא מְפַרְדֵּת, מְלַבֶּנֶת, נִכְבְּשֶׁת,
נַעֲשִׂית לְנִייר, וְהָרִי אֵלּוּ מְלִים
עַל הַנִּייר אוֹ עַל הַיָּד שְׁכוֹתְכֶת,
מְלִים עַל הַנִּייר, כִּיצֵד הִיא מְאֲפִירָה,
מְזַקֶּנָה, עַל מָה שֶׁנַּעֲשֶׂה בָּהּ,
בְּשֶׁקֶט, בְּהֶתְמַדָּה, עַל הַהֶתְפֹּרְרוֹת,
הַהֶרִיסָה, הַרְקָבוֹן, הַהֶפִיכָה
לְדֶשֶׁן, לְעֵצִים, עַל מָה שֶׁנַּעֲשֶׂה בָּם,
כְּלוּמֵר, שׁוֹב עַל הַנִּייר, עַל הַיָּד שְׁכוֹתְכֶת,
נִייר, יָד, כָּאֵן, עֶכְשׁוֹ, בְּשַׁעַת צְהָרִים,
קֶצֶת מְעֵנֵן, נְעִים, מִתְבּוֹנֵן בְּעֵצִים

כמה מילים על מה? כמה מילים על הנייר, כלומר מילים שכתובות על נייר אבל גם מילים שעוסקות בנייר, בעצים, בתהליך הפיכתם לנייר, בתהליך הכתיבה, בתהליכי ההזדקנות, ההתפוררות והמוות שהם בעצם חלק בלתי נפרד מהחיים. בשיר בולטת המחזוריות שקיימת בטבע ושנאנחנו חלק ממנה. אומנם יש שחולמים לצאת מהמחזוריות הזו ולמצוא דרך לחיות חיי נצח, אבל בינתיים אנחנו מתגלגלים במחזור הגדול – לידה, נביטה, צמיחה, גדילה, הזדקנות, התפוררות, מוות שמזין את הזרע שינבוט ויצמח וחוזר חלילה. בתיאור של מה שאנחנו עושים לעצים, רומז המשורר ליכולתנו הטכנולוגית – אנחנו כורתים את העצים, עושים מהם עיסה, מעבדים את התאית, כובשים לנייר, מלבינים. ייתכן שהפעלים "מְפַרְדֵּת, מְלַבֶּנֶת, נִכְבְּשֶׁת" רומזים גם לפעולות שליליות של הפרדה בין בני אדם, הפרדה מהטבע, כיבוש ויחסי כוח. הטכנולוגיה מזכירה לנו שאנחנו חורגים, לפחות בסדר הזמנים האנושי, מהמחזור הגדול, בכך שאנחנו לוקחים מהטבע יותר מדי מצד אחד ולא מחזירים מהצד האחר כיוון שאנחנו מייצרים מוצרים שאינם מתכלים, וכיוון שאנחנו מבזבזים.

וחרזה לשיר – המשורר מדגיש את היות הדברים קשורים זה לזה. הוא משתמש במילים כמו: בעצם, הרי וכלומר, כי כתיבת מילים על נייר גורמת לו לחשוב וגם לכתוב על עצים, על היד הכותבת את המילים, על היותה בת תמותה, על הפיכתה לדשן עבור העצים, ששוב יהפכו לנייר ושוב על היד הכותבת במעגל מתמשך שנע "בְּשֶׁקֶט, בְּהֶתְמַדָּה". מה שנעשה לעצים הוא מה שנעשה ליד שכותבת על העצים. ואולי הוא אומר דבר חשוב עוד יותר – שאי אפשר להפריד בין הדברים, שאין ביניהם היררכיה, כי הנייר והיד הם הרי אותם דברים. השיר נגמר בהאטה אפטרית, זמנית, של סיבוב המעגל, בקיומו של רגע ההווה: "כָּאֵן, עֶכְשׁוֹ, בְּשַׁעַת צְהָרִים / קֶצֶת מְעֵנֵן, נְעִים, מִתְבּוֹנֵן בְּעֵצִים". המעגל ממשיך ואף מתרחב. המשורר מתבונן בעצים, אנחנו מתבוננים במילים שכתב, קוראים אותן וכותבים עליהן, מהרהרים על עצים, על נייר, על היד שכותבת, וחוזר חלילה.

מקורות

אבנר טריינין. 1985. אוקלדוס: שירים. תל-אביב: הקיבוץ המאוחד.

אנחנו כורתים את העצים, עושים מהם עיסה, מעבדים את התאית, כובשים לנייר ומלבינים | צילום: unsplash.com, Wonderlane

